

Direktiv om gemensamma regler för förnybar gas, naturgas, och vätgas och förordning om de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas, och vätgas

---

Infrastrukturdepartementet

2022-02-09

Dokumentbeteckning

COM (2021) 803

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma regler på de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas

COM (2021) 804

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas

Sammanfattning

I det s.k. gasmarknadspaketet föreslår kommissionen revideringar av direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten. Det övergripande syftet är att öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser i energisystemet samtidigt som användningen av naturgas ska minska för att EU ska uppnå klimatneutralitet 2050. Kommissionens förslag fokuserar framför allt på en starkare ställning för kunderna på gasmarknaden, möjliggörande av ny vätgasinfrastruktur och en ny vätgasmarknad. Därutöver föreslår kommissionen regelverk för att introducera förnybara och koldioxidsnåla gaser i den nuvarande naturgasinfrastrukturen och på naturgasmarknaden, i nätplanering och vid försörjningstrygghet.

Regeringen välkomnar att förnybara och koldioxidsnåla gaser samt vätgas inkluderas i förslagen i syfte att fasa ut fossila bränslen samt att förslagen kan möjliggöra energisystemintegration. Regeringen är positiv till

ambitionen att underlätta marknadstillträde för framför allt förnybara gaser och till att elmarknadsdirektivets reformer kring att stärka konsumenternas ställning på elmarknaden återspeglas i förslaget om gasmarknadsdirektivet. Regeringen anser att inrättandet av strategiska gaslager ska vara frivilligt för medlemsstaterna.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Den 11 december 2019 presenterade Europeiska kommissionen meddelandet om den europeiska gröna given (Faktapromemoria 2019/20:FPM13). Meddelandet aviserade en rad kommande lagstiftningsförslag och strategier.

Den 8 juli 2020 presenterade Europeiska kommissionen två meddelanden om EU-strategier för energisystemintegration respektive vätgas (Faktapromemoria 2019/20:FPM61). Strategierna kompletterar varandra och syftar till att lägga grunden för ett energisystem som bidrar till en klimatneutral och konkurrenskraftig ekonomi.

Den 13 oktober 2021 presenterade kommissionen ett meddelande om en verktygslåda med åtgärder för att mildra effekterna av de höga energipriserna på kort och medellång sikt. Förslagen omfattade bland annat åtgärder som krävde revidering av EU:s gasmarknadslagstiftning.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionen föreslår revidering av direktivet om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas samt förordningen om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och i det s.k. gasmarknadspaketet. EU:s gasmarknadspaket innehåller också förslag om revidering av förordningen om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och revidering av förordning om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (REMIT förordningen).

1.2.1 Syfte

Det övergripande syftet med förslagen är att snabbt öka användningen av förnybara och koldioxidsnåla gaser i energisystemet samtidigt som användningen av naturgas ska minska för att EU ska uppnå klimatneutralitet 2050. Kommissionen har identifierat fem olika fokusområden för att nå detta mål; (1) förstärkta kundrättigheter och ökat engagemang på gasmarknaden, (2) möjliggörande av ny vätgasinfrastruktur och en ny vätgasmarknad, (3) introducera förnybara och koldioxidsnåla gaser i den nuvarande naturgasinfrastrukturen och på naturgasmarknaden, (4) nätplanering och (5) försörjningstrygghet.

1.2.2 Principer på gasmarknaderna

Kommissionen föreslår vissa gemensamma principer som ska gälla både på naturgas- och vätgasmarknaden. Vidare föreslås att medlemsstaterna ska säkerställa att alla gaskunder har möjlighet att fritt välja vilka och hur många gasleverantörer de köper gas från. Därutöver föreslår kommissionen att tredjelandaktörer på gasmarknaden ska uppfylla EU:s regelverk och att gaspriset sätts utifrån utbud och efterfrågan. För att möjliggöra för en konkurrensutsatt, säker och hållbar gasmarknad föreslår kommissionen också att gasföretag ska beakta dessa principer i sin verksamhet.

1.2.3 Vätgasmarknaden

Kommissionen anser att kostnadseffektiv gränsöverskridande vätgasinfrastruktur och konkurrensutsatta marknader är förutsättningar för att öka vätgasproduktion och konsumtion inom EU som i förlängningen kan bidra till unionens energi- och klimatmål. Kommissionen föreslår därför ett nytt regelverk för transport, leverans och lagring i vätgasnätet.

De bärande principerna om icke-diskriminerande tredjepartstillträde till reglerade tariffer och åtskillnad på den traditionella gasmarknaden föreslås överföras till den framväxande vätgasmarknaden i två steg. Fram till 2030 ges viss flexibilitet för att regelverket ska växa fram tillsammans med teknikutvecklingen.

Kommissionen föreslår att ett europeiskt nätverk av systemansvariga för överföringssystem för vätgas (ENNOH) införs senast september 2024. Syftet med ENNOH är att främja utvecklingen av en inre marknad med gränsöverskridande handel av vätgas. ENNOH ska bland annat ta fram nätkoder för vätgas och en unionsomfattande tioårig nätutvecklingsplan för vätgas.

1.2.4 Naturgasmarknaden

Kommissionen föreslår ett reviderat regelverk för transport, leverans och lagring av naturgas för att möjliggöra en övergång från ett naturgasnät till ett system baserat på förnybara och koldioxidsnåla gaser. Kommissionen föreslår också ett certifieringssystem för förnybara och koldioxidsnåla gaser. Utgångspunkten är att förnybara gaser ska certifieras genom bestämmelser i direktivet om förnybar energi medan koldioxidsnål vätgas och koldioxidsnåla gaser certifieras enligt bestämmelser i aktuell lagstiftning med ett krav på 70 procent utsläppsminskning jämfört med naturgas.

1.2.5 Nätplanering

Kommissionen föreslår att samtliga transmissionsoperatörer i energisystemet vartannat år ska ta fram och överlämna en tioårig nätutvecklingsplan till medlemsstatens relevanta tillsynsmyndighet.

Vad gäller utvecklingen av nät för vätgas föreslår kommissionen att systemansvariga med jämna mellanrum lämnar en särskild rapport för den vätgasinfrastruktur som de avser att utveckla till den nationella tillsynsmyndigheten.

1.2.6 Försörjningstrygghet

Kommissionen föreslår ett nytt regelverk för inrättande av strategiska gaslager, förändringar av den s.k. solidaritetsmekanismen som kan aktiveras i händelse av kris och att nationella krisplaner och förebyggande åtgärdsplaner ska inkludera åtgärder kring cybersäkerhet. Tillämpningsområdet föreslås också utvidgas till att omfatta förnybara gaser och koldioxidsnåla gaser.

Kommissionen föreslår också att medlemsstaterna ska ta fram ett mål för strategiska gaslager inom respektive riskgrupp, en gemensam betalningsmetod för att fördela kostnaderna samt en gemensam process för uttag av gas ur gemensamma lager.

Kommissionen föreslår även en mall för att begära och ta emot solidaritetsgas om ett solidaritetsavtal mellan berörda medlemsstater inte finns på plats och vissa förtydliganden i processen för när en medlemsstat kan begära solidaritetsgas.

Kommissionen föreslår att den ska få befogenhet att anta en delegerad akt för cybersäkerhet och för gränsöverskridande gasöverföring. Den delegerade akten kan bland annat innehålla gemensamma minimibestämmelser, krishantering och rapportering. Kommissionen föreslås ta fram den delegerade akten i nära samarbete med EU:s byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER), Det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för gas (Entso-G) och intressenter.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Kommissionens förslag kommer innebära effekter på de svenska gasmarknadsreglerna. Framförallt kommer det vara förändringar i naturgaslagen, lagen om certifiering av vissa naturgasföretag och Lagen om trygg naturgasförsörjning. Därtill kommer förslagen medföra vissa förordningsändringar, bland annat i naturgasförordningen, förordningen om redovisning och revision av överföring av naturgas, lagring av naturgas och drift av förgasningsanläggning och förordningen om certifiering av vissa naturgasföretag.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Gasmarknadspaketet kan medföra budgetära konsekvenser på nationell- och europeisk nivå. Utgångspunkten är att eventuella kostnader som förslaget kan leda till för den nationella budgeten ska finansieras inom befintliga

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att omställningen till fossilfria energislag behöver påskyndas för att uppnå ambitiösa klimatmål och minska EU:s beroende av naturgas. Regeringen stödjer därmed en utfasning av fossila energibärare i förslaget och välkomnar inkludering av förnybara och koldioxidsnåla gaser samt vätgas i gasmarknadslagstiftningen. Regeringen anser att vätgas producerad ur alla fossilfria energislag ska kunna användas. Regeringen är även principiellt positiv till att vätgas i huvudsak får motsvarande reglering som naturgas, kompletterat med nödvändiga övergångsregler.

Regeringen anser att energisystemintegration kan bidra till en klimatneutral och konkurrenskraftig ekonomi senast 2050. Regeringen välkomnar därför förslag som innebär att gasmarknaden efterliknar elmarknaden och därmed möjliggör för en ökad energisystemintegration. Regeringen ser allmänt positivt på förslag om förstärkta kundrättigheter, men anser att dessa förslag inte ska medföra oproportionella kostnader eller ökad administrativ börda för berörda aktörer.

Regeringen är positiv till kommissionens förslag om att underlätta marknadstillträde för framför allt förnybara gaser. Regeringen anser att utformningen av exempelvis definitioner bör vara samstämmig, effektiv och ändamålsenlig med annan lagstiftning på gasområdet.

Regeringen bedömer att förslagen rörande gasförsörjningsförordningen är motiverade. Det behöver tydligt framgå att strategisk gaslagring ska vara frivillig för medlemsstaterna och att samtliga gaser i ledningen omfattas av regelverket. Regeringen är positiv till att regelverket för solidaritetsmekanismen tydliggörs.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remissinstansernas ståndpunkter är inte kända.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 194(2) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Rättsakten antas genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anser att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Avseende subsidiaritetsprincipen anser kommissionen bland annat att ett regelverk särskilt för vätgas, koldioxidsnål vätgas och koldioxidsnåla gaser bör tas fram på EU-nivå för att undvika oförenliga regler i olika medlemsstater. Att harmonisera ett regelverk i efterhand skulle dessutom medföra en hög administrativ börda för medlemsstaterna. Vidare anser kommissionen att ett gemensamt regelverk på EU-nivå särskilt för vätgasinfrastruktur möjliggör integration och sammanlänknings mellan medlemsstaternas olika marknader och nät. Kommissionen menar också att certifiering av olika gaskvaliteter kan innebära att marknadsfragmentering och gränsöverskridande flödesbegränsningar undviks.

Regeringen anser att kommissionens förslag kan leda till ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt gasregelverk som möjliggör för Europa att nå klimatneutralitet 2050. Regeringen delar därför kommissionens bedömning avseende subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Behandlingen av förslaget till reviderat gasmarknadspaketet kommer att inledas i rådsarbetsgruppen för energi under våren 2022.

4.2 Fackuttryck/termer

ACER – EU:s byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

ENNOH – Det europeiska nätverket av systemansvariga för överförings-system för vätgas

Entso-G – Det europeiska nätverket av systemansvariga för överförings-systemen för gas